

13.01.2022

לכבוד
מר קובי שבתאי
מפקד משטרת ישראל
בפקס: 02-5428118

לכבוד
ד"ר אביחי מנדלבליט
היועץ המשפטי לממשלה
בפקס: 02-6467001
ובאמצעות טופס מקוון

לכבוד
מר נחשון נגלר
מפקד מחוז נגב במשטרת ישראל
בפקס: 08-97981414
במייל: mamarnegev@police.gov.il

לכבוד
מר פרץ עמר
מפקד מחוז דרום במשטרת ישראל
בפקס: 08-6464697

דחוף

הנדון: אלימות משטרתית במהלך פיזור ההפגנה בסמוך לכפר סעווה והפסקת השימוש באמצעים לא חוקיים לפיזור הפגנות

בהמשך להתנהלות המשטרה בהפגנה שבסמוך לכפר סעווה שבנגב ביום 13.1.2022, הרינו לפנות אליכם בדרישה להנחות את כוחות המשטרה להפסיק באופן מידי את השימוש באמצעים לא חוקיים, קטלניים ומסוכנים לפיזור הפגנות, הכל כפי שיפורט להלן:

1. היום, 13.1.2022, בסביבות השעה שלוש בצהריים, התקיימה הפגנה בכניסה לכפר סעווה למחות על מדיניות נישול קרקעות תושבי הכפר והבדואים בכלל, כולל עבודות ייעור אשר מבצעת הקרן הקיימת לישראל (להלן: "קק"ל"), בהרשאה מרשות מקרקעי ישראל (להלן: "רמ"י") באדמות שלגיהן קיימות תביעות בעלות של תושבים מהאזור. עוד לפני תחילת ההפגנה, הגיעו כוחות גדולים של המשטרה לאזור, מצוידים במכת"יות וציוד אחר שנעשה בו שימוש לפיזור הפגנות. בשעה 12:15, פחות מרבע שעה לאחר תחילת ההפגנה, החלה המשטרה בפיזור ההפגנה תוך שימוש בכוח מופרז ובאמצעים חריגים ביותר. בתוך כך, המשטרה עשתה שימוש, בין היתר, בכדורי ספוג ואו כדורי גומי לכיוון המפגינים, שימוש במכת"יית ונוזל

בואש, שימוש ביחידת "מסתערבים" לביצוע מעצרים וכן - לראשונה בהפגנה שנערכת בתוך שטחי המדינה - שימוש ברחפן להשלכת רימוני גז.

2. פיזור ההפגנה התבצע באופן חפוז, זמן קצר לאחר הגעת המפגינים לכביש הראשי, כשלא ניתנה להם האפשרות לממש את מחאתם, לא כל שכן להתפור באופן מסודר. הפיזור האלים שנקטה בו המשטרה ללא כל עילה חוקית, דקות ספורות בלבד לאחר תחילת ההפגנה, הוביל לפציעתם של מפגינים רבים, חלקם בפציעות קשות.

3. האלימות שהפעילה המשטרה כלפי מפגינים לא אלימים ושאינם משקפים כל סכנה נמשכה ללא כל צורך והובילה לפציעות מיותרות ומעלה חשש להתעמרות ונקמנות מצד כוחות המשטרה. באחד המקרים, תועדו שוטרים רודפים אחרי אישה, ממתנינים עד לכניסתה לאזור מחסה סגור ומשליכים לעברה רימון הלם או גז. ברור, כי התנהלות זו מהווה התנהלות בלתי חוקית בעליל.

== סרטון המתעד את המקרה הנ"ל זמין בקישור הבא: <https://youtu.be/qmveEccKHTU>

4. אין צורך להכביר במילים על חשיבותם של חופש הביטוי והמחאה, שנחשבים לזכות יסוד עילאית. המשתתפים בהפגנה ביקשו לממש את זכותם החוקתית לחופש הביטוי והמחאה ועל כן לא רק שלמשטרה אין כל סמכות לפזר הפגנות אלו, אלא שחובתה של המשטרה היא להגן על המפגינים ולפעול בכל האמצעים בכדי לאפשר להם לממש את זכותם להפגין (בעניין זה ראו: בג"ץ 153/83 לוי נ' מפקד המחוז הדרומי של משטרת ישראל; בג"ץ 2481/93 דין נ' מפקד מחוז ירושלים; בג"ץ 4712/96 סיעת מרצ נ' משטרת ישראל; בג"ץ 2557/05 מטה הרוב נ' משטרת ישראל).

5. בעת פיזור ההפגנה הלא אלימה בכוח מופרז, חרגה המשטרה מסמכותה והעמידה את חי המפגינים בסכנה. למעלה מזאת, השימוש המשטרתי שנערך באמצעים לפיזור הפגנות היה חריג, מסוכן, קטלני ולא חוקי. כך למשל, השימוש בירי של כדורי מתכת מצופי גומי ואף בכדורי ספוג מהווה אמצעי מסכן חיים ולכל הפחות עלול להוביל לפגיעה בשלמות הגוף. ועדת החקירה הממלכתית לבירור ההתנגשויות בין כוחות הביטחון לבין אזרחים ישראלים בחודש אוקטובר 2000, התשס"ג – 2003, (להלן: **ממצאי ועדת אור**) קבעה במסקנותיה כי כדורי מתכת מצופי גומי הינם אמצעי מסכן חיים ואסור לפיזור המון (פסקה 63, חלק 4 לממצאי ועדת אור). שכן, חלק מהרוגי אירועי אוקטובר נהרגו כתוצאה מירי מעין זה על ידי כוחות המשטרה.

6. כמו כן, השימוש במכת"זית ובנוזל בואש שכוון כנגד המפגינים אינו עומד באמות המידה החוקיות. בית המשפט העליון הטעים לא אחת כי שימוש כאמור יש לשמור אך ורק למקרי קיצון כאשר אין כל ברירה אחרת. אף לאחרונה, הדגיש בית המשפט העליון במסגרת בג"ץ 346/21 **עמותת משפט אמת וצדק נ' משטרת ישראל** (פורסם במאגרים, 29.7.2021) כי:

"שימוש המשטרה במכת"ז, ובפרט בבואש, כאמצעי למניעת אלימות או פגיעה תמורה ברכוש חייב לעמוד במבחנים של חיוניות וסבירות הקבועים בסעיף 4א(א)(3)(ב) לפקודת המשטרה ... מסיבה זו, גם כאשר מדובר בהפרת סדר במדרג ג', חשוב לוודא שהשימוש

במכת"ז יותר רק במצבי א"ב, במובן של "אין ברירה" – הווה אומר: כאשר אמצעים פחות קשים אינם יעילים דיים כמענה לאלמות ההמונים." (ההדגשות הוספו, ר.א.)

7. זאת ועוד: חריג ביותר הוא השימוש שעשתה המשטרה ברחפן המשגר רימוני גז מדמיע לעבר ההמון ללא הבחנה. למיטב ידיעתנו, זהו המקרה הראשון מסוגו בו עושה המשטרה שימוש בכלי מסוג זה כלפי אזרחי המדינה. השימוש ברחפן המשגר אמצעים לגירוי כימי לעבר המון לא אלים, שכולל אנשים מבוגרים וילדים, ממיקום אווירי שאין אף ביכולתם לעיתים להבחין בו או להתרחק ממנו, הוא שימוש פוגעני ביותר, מסוכן, לא ראוי ולא מידתי בעליל ועצם השימוש בו בנסיבות המקרה דן מהווה הפרה חוקית ברורה.

== סרטון המתעד שימוש ברחפן המשגר רימוני גז בזמן פיזור ההפגנה זמין בקישור הבא:
https://youtu.be/G_NpVePPjZU

8. בנוסף, ביצעה המשטרה מספר רב של מעצרים באמצעות יחידת המסתערבים, וזאת זמן קצר לאחר תחילת פיזור ההפגנה. השימוש ביחידת מסתערבים מסוכן, מנוגד לחוק ופוגע בצורה קשה בזכויותיהם של המפגינים. חובה על שוטר שאינו לבוש במדים לזהות את עצמו לפני השימוש בסמכויותיו כלפי אדם, וכן חובה על שוטר הלבוש במדים לענוד תג זיהוי הגלוי לעין הכולל את שמו ושם משפחתו (סעיף 5א לפקודת המשטרה [נוסח חדש] התשל"א – 1971). השימוש ביחידת המסתערבים כנגד מפגינים ערבים הינו שימוש גזעני הנופל בתחום התיג האתני, ומייצר, הלכה למעשה, שתי מערכות אכיפה מופרדות ומובחנות על רקע השתייכות לאומית. בנוסף, אין חוק המסמיך את משטרת ישראל להקים או להשתמש ביחידה הזו, במיוחד לאור פגיעתה הקשה בזכות לכבוד, ובעקרון השוויון בפני החוק.

== סרטון המתעד את אחד המעצרים על ידי יחידת ה"מסתערבים" זמין בקישור הבא:
<https://youtu.be/9mROtHfIMJU>

9. לבסוף נציין, כי כבר בתחילת המחאה כנגד פעילות רמ"י וקק"ל באזור החלה המשטרה בפעולות דיכוי והגבלות בלתי חוקיות כנגד התושבים. כך, בין היתר, אוהל מחאה שהוקם על ידי פעילים ביום 10.1.2021 נהרס יום למחרת על ידי דחפור קק"ל ותחת הגנת המשטרה. בנוסף, במהלך השבוע, הוצבו מחסומים משטריים בסמוך לכפר סעווה, באזור שבין כביש 31 לכביש 25, ומנעו בכך את כניסתם של רכבים לאזור המתוחם והגבילו את גישתם של התושבים לבתיהם. בעניינים אלו פנינו בנפרד אליכם ביום 11.1.2022 וכן ביום 12.1.2022.

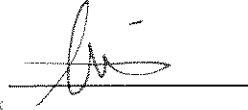
לאור האמור לעיל, נבקשכם להנחות את כלל הגורמים הרלוונטיים להפסיק באופן מיידי את השימוש באמצעים לא חוקיים, קטלניים ומסוכנים לפיזור הפגנות וכן לאפשר את קיומן של ההפגנות והמשכה של המחאה בנגב.

כמו כן, נבקש את התייחסותכם בעניין השימוש הלא חוקי בכלים לפיזור הפגנות שנעשה בהפגנה שבסמוך לכפר סעווה.

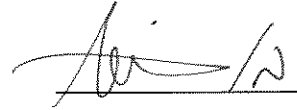
בנוסף, נבקש לקבל לידינו העתק מההנחיות המשטריות המעודכנות בנושא:

- א. השימוש ברחפנים משטרתיים במהלך הפגנות, הן לצורך שיגור אמצעים לגירוי כימי והן לצרכים אחרים;
- ב. השימוש במכת"זיות ובנוזל "בואש" במהלך הפגנות;
- ג. השימוש בכדורי ספוג וכל ירי מסוג אחר במהלך הפגנות;
- ד. השימוש ביחידת "מסתערבים" במהלך הפגנות;
- ה. הנחיות נוספות רלוונטיות בנושא השימוש באמצעים לפיזור הפגנות.

בכבוד רב,

עדי מנסור, עו"ד

רביע אגבאריה, עו"ד